

RESEARCH ARTICLE

Uzbek Equivalents Of Malay Phraseological Units

Nilufar Narzullayeva

3rd-year Student, Tashkent State University of Oriental Studies Toshkent, Uzbekistan

VOLUME: Special Issue 2026

PAGE: 128-129

Copyright © 2026 European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, this is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 4.0 International License. Licensed under Creative Commons License a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Abstract

This article analyzes Malay idiomatic expressions (peribahasa) used in the context of family and upbringing. For each peribahasa, its meaning, cultural context, and Uzbek equivalent are provided. The study demonstrates how the family values of Malay and Uzbek peoples—as well as their views on parents, children, and kinship relations are reflected in stable idiomatic expressions.

KEY WORDS

Peribahasa, phraseology, family, upbringing, cultural linguistics, Malay language, Uzbek language.

INTRODUCTION

Har bir xalqning dunyoqarashi, qadriyatlari va tarbiyaviy qarashlari maqol, ibora va peribahasalarda o'z ifodasini topadi. Malay tilidagi frazeologizmlar jamiyatning oilaga bo'lgan munosabatlarini, ota-ona hurmatini va farzand tarbiyasiga oid qadriyatlarni aks ettiradi. O'zbek xalq maqollari ham xuddi shunday xalqona donishmandlikni ifoda etadi. Shu bois, Malay tilidagi oila mavzusidagi frazeologizmlar va ularning o'zbekcha ekvivalentlarini solishtirish ikki xalqning madaniy o'xshashliklarini yoritishga xizmat qiladi.

Malaycha maqol: **Bapak borek, anak rintik [5, 11].**

O'zbekcha tarjimasi (to'g'ridan-to'g'ri): "Ota nuqsonli, bola kichik nuqsonli" [4].

Izohi: Ushbu maqol ota va bola o'rtasidagi merosiy xulq-atvor va tabiiy odatlarni ifodalaydi. Agar ota xulq-atvori yoki odatlari bilan nuqsonli bo'lsa, bola ham shunga o'xshash xususiyatlarga ega bo'lishi mumkin. Bu nafaqat yomon odatlarda, balki yaxshi odatlarda ham amal qiladi: ota yaxshi xulqli bo'lsa, bola ham yaxshi xulqli bo'ladi.

O'zbek maqollari bilan taqqoslash: Bu maqol O'zbek tilidagi mashhur maqollar bilan to'liq uyg'un keladi: "**Qush uyasida ko'rganini qiladi**" – bola ota-onasidan yoki oilasidan olgan odatlarini davom ettiradi. "**Olmaning tagiga olma tushadi**" – bola ko'pincha ota-onasiga o'xshash xatti-hara-

katlar va fazilatlarni namoyon qiladi.

Maqol hayotiy tajribaga asoslangan bo'lib, ota va bola orasidagi ta'limiy va axloqiy bog'liqlikni ko'rsatadi. Bola ota-onasini kuzatib o'sadi va ularning xulqini, fazilatlarini, hatto kichik odatlarini ham o'zlashtiradi. Shuning uchun ota-onaning ijobiy odatlarni namoyon qilishi, bolaga to'g'ri yo'l ko'rsatishi muhimdir. Agar ota xulq-atvori yomon bo'lsa, bola ham shu yo'nalishda tarbiyalanishi mumkin, shuning uchun ota-onalar o'z xulqini doimo nazorat qilishlari va yaxshi namuna ko'rsatishlari zarur.

Malaycha maqol: **Air dicincang tidak akan putus [4, 5].**

O'zbekcha tarjimasi: "Suv bo'laklarga bo'linsa ham uzilmaydi" [4].

Izohi: Ushbu maqol aka-uka, opa-singil yoki yaqin qarindoshlar orasidagi kelishmovchilik va tushunmovchiliklar vaqtinchalik ekanligini ifodalaydi. Qancha bahslashish yoki tushunmovchilik bo'lmasin, oxir-oqibat oila a'zolari bir-birini tushunadi va yarashadi. Maqol ijtimoiy va oilaviy qadriyatlarni targ'ib qiladi, ya'ni qarindoshlik aloqalari har doim davom etadi va buzib bo'lmaydi.

O'zbek maqoli bilan taqqoslash: "**Et bilan tirnoqni**

ajratib bo'lmaydi" –ikki kishining juda yaqin, mehribon va ajralmas ekanini bildiradi.

Maqol hayotiy tajriba va madaniyatga asoslangan bo'lib, u oila ichidagi sabr-toqat va yarashishning ahamiyatini ko'rsatadi. Oilaviy nizolar vaqtinchalik bo'lishi mumkin, lekin chin do'stlik va qarindoshlik rishtalari abadiy davom etadi. Shu sababli, har bir qarindosh bir-biriga hurmat ko'rsatishi va nizolarni darhol hal qilishga harakat qilishi muhimdir.

Malaycha maqol: **Seperti menatang minyak yang penuh [5, 99].**

O'zbekcha tarjimasini: "Idishdagi to'la yog'ni ko'tarib yurgan kabi" [4].

Izohi: Bu maqol bolani juda ehtiyotkorlik bilan, katta mehr va g'amxo'rlik bilan tarbiyalashni ifodalaydi. "Menatang minyak yang penuh" so'zma-so'z tarjimada "idishdagi to'la yog'ni ko'tarib yurish" degan ma'noni beradi. Idish to'la bo'lgani uchun eng kichik xatolik ham tomchilarni to'kib yuborishi mumkin, shuning uchun harakatlar juda muloyim va ehtiyotkor bo'lishi kerak.

O'zbek maqollari bilan taqqoslash: **Bola sog'ligi — ona boyligi** – Bu maqol bolaning sog'lomligi va farovonligi ona uchun eng katta boylik ekanini bildiradi. Farzandning salomatligi va baxti ota-ona uchun moddiy boylikdan ham ustunroq hisoblanadi, shuning uchun ota-ona bola sog'lig'iga alohida e'tibor qaratishi kerak.

Farzandni boqish qiyin, Farzandga yoqish qiyin – Bu maqol bolani tarbiyalashning qiyinchiliklarini ifodalaydi. Farzandning jismoniy va ruhiy ehtiyojlarini qondirish, tarbiyalash oson ish emas, shuningdek, har doim uning xohlari va talablariga mos kelish ham murakkabdir. Shu sababli ota-onaning sabr-toqati va mehr-muhabbati muhim hisoblanadi.

Malaycha maqol: **Di mana ada keluarga, di situ ada cinta [6, 68].**

O'zbekcha tarjimasini: "Qayerda oila bo'lsa, o'sha joyda sevgi bor" [4].

Izohi: Bu maqol shuni bildiradiki, qayerda oila mavjud bo'lsa, o'sha joyda muhabbat ham mavjud bo'ladi. "Keluarga" – oila, "cinta" – sevgi, muhabbat degan ma'noni bildiradi. Maqol oiladagi mehr-muhabbat, bir-birini qo'llab-quvvatlash va yaqinlikni ta'kidlaydi.

O'zbek maqoli bilan taqqoslash: **Sevging toza — umring toza** –inson qalbidagi sevgi pok va samimiy bo'lsa, uning hayoti ham barakali va osoyishta bo'ladi. "Sevging toza"

– qalbdagi sof, pok sevgi, "umring toza" – hayotning pok, osoyishta va baxtli bo'lishi degan ma'noni anglatadi.

Malayziya va O'zbekiston maqollari har ikkisi ham xalqning hayot tajribasi, qadriyatlarini va odatlarini aks ettiradi. Malayziya maqollari ko'pincha ijtimoiy munosabatlar, hurmat, mehnatsevarlik va hayotiy maslahatlarni o'zida mujassam etadi. Masalan, ular oilaviy qadriyatlar va hamkorlikni qadrlashga urg'u beradi. O'zbekiston maqollari esa ko'proq axloqiy qadriyatlar, sabr-toqat, dono maslahat va insoniylikka urg'u beradi.

Har ikki xalqning maqollari qisqa va lo'nda bo'lishi bilan birga, hayotiy haqiqatlarni oddiy tilda yetkazadi. Ular yosh avlodga tarbiya berish, axloqiy me'yorlarni eslatish va ijtimoiy hayotda to'g'ri yo'l ko'rsatish vositasi sifatida xizmat qiladi. Shuningdek, maqollar orqali xalq o'z tarixiy tajribasini, madaniyati va dunyoqarashini kelajak avlodga yetkazadi.

Xulosa, Malayziya va O'zbekiston maqollari farqli madaniy kontekstga ega bo'lsa-da, ularning asosiy maqsadi bir – insonlarni dono, ijtimoiy va axloqiy jihatdan to'g'ri yo'naltirishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

[1] – <https://myfarzand.uz/maqollar-ozbekcha2.html>

[2] – https://ecentral.my/peribahasa-melayu/#google_vignette

[3] – https://senaraiperibahasa.com/#google_vignette

[4] – https://books.google.co.uz/books/about/Malay_Proverbs.html?id=G3NgFQtVMCoC&redir_esc=y